

توضیحات:

- خلاصه شده در ۲۰ صفحه
- ویژه آزمون آموزگار ابتدایی
- با قابلیت پرینت

**جزوه خلاصه راهنمای
معلم مطالعات اجتماعی
پنجم ابتدایی**

برای تهیه بسته سوالات استخدامی راهنمای معلم مطالعات اجتماعی با پاسخنامه تشریحی، [اینجا](#) بزنید.

همچنین جهت مشاهده آخرین اخبار استخدامی آموزش و پرورش، [اینجا](#) بزنید.

@iranarze

جزوه خلاصه راهنمای معلم مطالعات اجتماعی پنجم

مقدمه

در میان برنامه های درسی، مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری اصلی و کلیدی است که تقریباً در تمام کشورهای دنیا آموزش داده میشود. در یک دهه اخیر به موازات لزوم پاسخگویی به نیازهای نو در عرصه آموزش این درس و تربیت اجتماعی و لزوم برون رفت از رویکردهای سنتی و همچنین تدوین اسناد تحولی از جمله برنامه درسی ملی، برنامه جدیدی نیز برای این حوزه یادگیری تدوین شده است.

تعریف و ماهیت مطالعات اجتماعی

مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری است که از تعامل انسان با محیط های اجتماعی، فرهنگی، طبیعی، اقتصادی و... و تحولات زندگی بشر در گذشته، حال و آینده و جنبه های گوناگون آن بحث میکند. از آنجایی که این درس بر محور کنش متقابل آدمیان با یکدیگر و با محیطی که در آن به سر میبرند در روند زمانی استوار است، میتوان ادعا نمود که جامعه، مکان و زمان سه محور عمده این درس هستند. مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری بین رشته ای است که از مفاهیم رشته های علمی چون جغرافیا، تاریخ، اقتصاد، علوم سیاسی، جامعه شناسی و همچنین مطالعات مختلف مانند آموزشهای مدنی، مطالعات شهروندی و زیست محیطی، دین و اخلاق بهره میگیرد.

ضرورت ها و جهت گیری های اصلی در آموزش مطالعات اجتماعی

مفاهیم رشته های علمی که به آنها اشاره شد به همراه ارزشهای کلیدی و مهارتهای کاوشگری سعی در رساندن دانش آموزان به مقصد غایی این حوزه یعنی شکوفایی فطرت و تربیت انسانهای شایسته و مومن، پرورش شهروندان مطلوب و تربیت اجتماعی به منظور مهیا شدن برای زندگی در جامعه را دارد. به عبارت دیگر این حوزه یادگیری می کوشد تا از طریق آموزش برخی

دانشها، مهارتها و صلاحیتهای مورد نیاز؛ افراد را به گونه ای تربیت کند که هم در زندگی فردی و هم در زندگی اجتماعی، نقش کارآمد و شایسته ای را ایفا کنند.

محورها ضرورت های آموزشی این برنامه درسی عبارتند از:

- * تقویت عزت و هویت ایرانی اسلامی
  - * ترویج و درونی سازی اخلاق و ارزشهای اسلامی
  - * شناخت حقوق و مسئولیتهای فردی و اجتماعی و شهروندی در سطوح مختلف و تقویت مهارتها و نگرشهای مربوط به آنها
  - * شناخت میراث فرهنگی، استعدادها و قابلیت های کشور و جایگاه کشور در جهان و توانایی برقراری ارتباطات موثر در سطح جهانی
  - * پیشگیری از بروز بحرانهای تربیتی و آسیبهای اجتماعی در کودکان و نوجوانان و کاهش کجرویهای اجتماعی و گسترش رفتارهای بهنجار؛
  - * گسترش بهداشت روانی، تقویت روحیه خودباوری، نشاط، سازندگی و پویایی امید به آینده و اعتماد به نفس
- به طور کلی می توان گفت که سه مولفه تقویت هویت ملی، اخلاق محوری در نظام اجتماعی و مهارتهای زندگی از موارد مهمی است که برنامه مطالعات اجتماعی در اهداف، محتوا و روشها تعقیب مینماید.

آموزش اداب و مهارتهای زندگی:

جایگاه ویژه ای در برنامه درسی مطالعات اجتماعی دارد. حوزه آداب و مهارتهای زندگی در برنامه درسی ملی به عنوان یکی از حوزه های یازده گانه به رسمیت شناخته شده است و اگرچه از طریق کل برنامه های درسی دنبال می شود اما با درس مطالعات اجتماعی پیوند نزدیکی دارد و بخش قابل توجهی از آداب و مهارتهای زندگی را میتوان در چارچوب و بستر این درس پرورش داد.

* نکته: لذا در رویکرد جدید سعی بر آن است که محتوای آموزش هرچه بیشتر با زندگی دانش آموز پیوند بخورد و به جای تاکید بر محفوظات و دانستیهای پراکنده و زیاد، مطالب مفید و کاربردی آموزش داده شود.

اصول حاکم بر گزینش و سازماندهی برنامه درسی جدید مطالعات اجتماعی

در این بخش بعضی از مهمترین اصول حاکم بر سازماندهی و گزینش محتوا به طور خلاصه معرفی می‌شود:

* چون هدف اصلی از آموزش مطالعات اجتماعی شکوفایی فطرت و پرورش کمالات انسانی، تربیت اجتماعی و شهروندی و آمادگی برای زندگی است لذا حوزه های دانشی و مفاهیم در آموزش در راستای هدف فوق مدنظر قرار میگیرند.

* سازماندهی و تولید محتوای این درس باید بهگونهای باشد که موجبات امیدواری، نشاط، سرزندگی و میل به سازندگی و پیشرفت خود و جامعه را در دانش آموزان پدید آورد.

* در آموزش موضوعات تاریخی به جای تاکید بر سلسله ها و حکومتها یا صرفا تاریخ سیاسی به اوضاع و احوال اجتماعی و فرهنگی دورههای مختلف و ابعاد مختلف زندگی مردمان پرداخته شود و در این زمینه شخصیتها، مفاخر، آثار، خلاقیتها و دستاوردهای فرهنگی تمدنی ایران در هر دوره برجسته شود. ضمن آنکه در این بخش زمینه های بررسی مدارک و شواهد تاریخی، تفکر و نقد رویدادها و موضوعات فراهم آید.

* در آموزش موضوعات جغرافیایی، به توانهای محیطی و انسانی کشور ایران برای پیشرفت و سازندگی تاکید و به شناخت قابلیتهای جغرافیایی کشور توجه شود. علاوه بر آن پرورش مهارتهای جغرافیایی که با زندگی روزمره دانش آموزان پیوند نزدیکی دارد مدنظر قرار گیرد. در آموزش موضوعات اجتماعی و فرهنگی، ضمن انتقال باورها و ارزشها، زمینه برای تفکر و نقد و بررسی موضوعات اجتماعی و محیطی فراهم بیاید. به آموزشهای اقتصادی و سواد مالی که در برنامه های قبلی توجه ناچیزی به آنها شده بود، اهمیت الزم داده شود و متناسب با نیاز مخاطبان، مهارتهای مالی اقتصادی در آنها پرورش یابد.

عناصر و مولفه های برنامه درسی مطالعات اجتماعی

در برنامه درسی مطالعات اجتماعی، به منظور تعیین حوزه های مرتبط با مطالعات اجتماعی، از حوزه های موضوعی استفاده شده است که به جای دیسپلین ها (رشته های علمی) فضای باز تری را برای تلفیق به وجود می آورند. براساس نیازهای علمی برنامه، پنج حوزه موضوعی و برای هر یک از حوزه های موضوعی نیز سه مفهوم کلیدی انتخاب شده است. محتوای موضوعی و علمی برنامه در قالب این حوزههای موضوعی و مفاهیم کلیدی سازماندهی میشوند. به علاوه، هر یک از این حوزه های موضوعی، مفاهیم و موضوعات یک یا چند رشته علمی و فراتر از آن را پوشش میدهد.

۱- زمان، تداوم و تغییر ← تاریخ

۲- مکان و فضا ← جغرافیا

۳- فرهنگ و هویت ← جامعه‌شناسی، تاریخ، مردم‌شناسی، دین و اخلاق و . . .

۴- نظام اجتماعی ← علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، حقوق، علوم سیاسی و . . .

۵- منابع و فعالیتهای اقتصادی ← اقتصاد، جغرافیا، مطالعات زیست محیطی، دین، اخلاق و . . .

زمان، تداوم و تغییر: این راهبرد از حوزه تاریخ بهره میگیرد و با استفاده از شواهد و مدارک برای فهم تغییرات و تداوم پدیده‌ها در روند زمان تاکید دارد. به موازات سیر زمان، بخشی از حال به گذشته و بخشی از آینده به حال می پیوندد.

مکان و فضا: این راهبرد بیشتر از حوزه جغرافیا بهره میبرد و بر درک تعامل متقابل انسان و محیط، فرایندهای طبیعی در محیطهای زیستی، الگوهای پراکندگی فضایی پدیده‌ها و اهمیت مکانها و فضاها تاکید دارد. مکان، بستر و جایگاه وقوع پدیده‌ها و فرایندهاست و از نظر موقعیت (نسبی و مطلق) و ابعاد گوناگون و ویژگیهای مختلف مورد بررسی قرار میگیرد.

سیستمهای فضایی به مجموعه‌های هماهنگ و مرتبط در قالب مکان گفته میشود. هر محیط جغرافیایی خاص، یک سیستم فضایی را به نمایش میگذارد. شناخت ویژگیهای محل زندگی، درک و مقایسه تفاوتها و تشابهات مکانها، تنوع محیطی، نحوه تعامل انسان و محیط در روند زمان، مسائل و مشکلات توسعه نواحی و کشورها (ملل محروم و کشورهای توسعه یافته) قابلیتها و امکانات محیطی و جغرافیایی کشور و بالاخره حفاظت از محیط و مکان از اهم مباحث این راهبرد است.

فرهنگ و هویت: این راهبرد بیشتر مباحث خود را از مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی و تاریخ اخذ می کند. فرهنگ مفهومی عام است که برای توصیف جنبه‌های نهادی و آموخته در جوامع انسانی مورد استفاده قرار میگیرد.

فرهنگ چیست؟

فرهنگ روش عمومی زندگی گروه یا گروههایی از مردم است که عناصری از قبیل عادات، باورها، سنتها، ارزشها و نقاط مشترک آنها را به یکدیگر پیوند میدهد و وحدت اجتماعی ویژه‌ای به وجود میآورد.

جامعه چیست؟

منظور از جامعه، گروهها و نظامهای اجتماعی است عناصری از قبیل عادات، باورها، سنتها، ارزشها و نقاط مشترک آنها را به یکدیگر پیوند میدهد و وحدت اجتماعی ویژه‌ای به وجود میآورد. منظور از جامعه، گروهها و نظامهای اجتماعی است که در

سرزمین مشخصی به عنوان کشور زندگی میکنند، فرهنگ مشترک دارند، تابع اقتدار سیاسی واحدی هستند که در سرزمین مشخصی به عنوان کشور زندگی میکنند، فرهنگ مشترک دارند، تابع اقتدار سیاسی واحدی هستند.

میراث فرهنگی چیست؟

میراث فرهنگی عبارت است از هر آن چیزی که هر نسل به ارث می‌گذارد و به نسل بعد انتقال میدهد. فنون و دانستنیها، ساختها، نهادها و برخی از ارزشها واقعیاتی هستند که بر ورای نسلها دوام می‌یابد. میراث فرهنگی از طریق انتقال ارادی آداب و سنن به نسلهای بعدی میرسد و یا در فرهنگ زمان حال تجلی می‌یابد.

هویت چیست؟

هویت عبارت است از احساس مثبتی که فرد نسبت به هویت یا همان ویژگیهایی که خود را با آن تعریف می‌کند، دارد. شناخت ویژگیهای فرهنگی، تعمیق آشنایی با جلوه‌های تمدن و فرهنگ اسلامی ایرانی و جوامع مسلمان، شناسایی مفاخر علمی، فرهنگی، هنری، مذهبی و آثار آنها، شناخت علل و عوامل تحولات فرهنگی و نظام‌هایی اجتماعی در دوره‌های مختلف زمانی، آشنایی با میراث فرهنگی، ارجگذاری به دستاوردها و پیشرفتهای فرهنگی و توانایی نقد فرهنگها از اهم مباحث مطرح در این زمینه میباشد.

تعریف نظام اجتماعی

این راهبرد بیشتر مباحث خود را از حوزه‌های علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، حقوق و علوم سیاسی می‌گیرد. نظام اجتماعی مجموعه اجزای تشکیل‌دهنده هر پدیده است که به یکدیگر پیوسته بوده و یک واحد را تشکیل میدهند به طوری که تغییر هر یک از عناصر بر اجزای دیگر اثر می‌گذارد. نظام اجتماعی مجموعه‌ای متشکل از کنشها و واکنشهای تعدادی از افراد است که روابط آنها با یکدیگر به طور متقابل به سوی کانونی مشترک (هدف مشترک) یا کانونهایی به هم پیوسته جهت می‌یابد. به عبارت دیگر نظام اجتماعی به مجموعه‌ای از "نقشهای" اجتماعی متقابل به هم پیوسته گفته می‌شود که در جهت هدفی مشخص به هم پیوند یافته‌اند و به صورت یک واحد یکپارچه درآمدند.

شناخت حقوق و مسئولیتهای شهروندی به عنوان نقش های اعضای یک جامعه و همچنین موسسات و نهادهای اجتماعی در راستای مشارکت آگاهانه و فعال در تعیین سرنوشت خود و جامعه و دستیابی به مهارتهای اجتماعی از محورهای مهم و کلیدی در آموزش این حوزه است.

منابع و فعالیتهای اقتصادی:

این راهبرد بیشتر مباحث خود را از اقتصاد و مطالعات زیست محیطی و جغرافیایی میگیرد. انسان امروز برای تامین نیازهای خود و ادامه زندگی به کالاها و خدمات گوناگونی نیاز دارد. این کالاها و خدمات با استفاده از منابع و امکانات موجود در محیط فراهم میشود.

استفاده از منابع در جهت رفع نیازهای بشر به فرایندهای اقتصادی تولید، توزیع و مصرف منجر میشود. همچنین منابع در دسترس انسان محدودند و به علاوه اهمیت هر یک از آنها برحسب شرایط فرهنگی و تکنولوژیکی در طی زمان تغییر میکند. با توجه به افزایش جمعیت جهان، بشر امروز با «بحران منابع» روبرو است.

نکته: با پیشرفت جوامع بشری و تبدیل بهره‌برداری و سازماندهی فعالیتهای اقتصادی از اقتصاد ساده بدون پول دورانهای اولیه به اقتصاد پیچیده کنونی، تغییرات عمیقی در نیازها، مشاغل و نقش‌ها پدید آمده است. برخورد عقلایی و مبتنی بر تفکر و خالقیت با انواع منابع (اعم از سرمایه، نیروی انسانی، منابع طبیعی و...) اهمیت قابل توجهی دارد.

برخی مباحث در این راستا عبارتند از:

آشنایی با نحوه کسب اطلاعات اقتصادی، فرایندهای مربوط به تولید، توزیع و مصرف، کار و کارآفرینی، مشاغل، سیستمهای مبادله، استفاده بهینه از منابع، بهره‌وری سبز مدیریت اقتصادی در زندگی فردی و خانوادگی و آشنایی با برخی نهادها و فعالیتهای و ابزارهای اقتصادی میباشد.

در برنامه درسی مطالعات اجتماعی، یاددهی و یادگیری حول پنج حوزه موضوعی و از طریق دو فرایند «کاوشگری» و «توسعه و درونی سازی ارزشها» سازماندهی می شود و تحقق می یابد.

مفاهیم کلیدی

هر یک از حوزه های موضوعی پنجگانه مذکور، تعداد زیادی از مفاهیم کلیدی رایج در این حوزه را پوشش میدهند. در این برنامه، برای هر یک از حوزه ها، سه مفهوم کلیدی و پایه که محتوای علمبرنامه حول آنها مطرح و بر آنها مبتنی است، انتخاب گردی

* نکته: نقش معلم در دستیابی دانش آموزان به یک نتیجه گیری مناسب، بسیار مهم است. معلم نباید طرز تفکر خود را به دانش آموزان القا کند بلکه باید اجازه دهد تا ذهن دانش آموزان در تفسیر یافته ها فعال شود. در واقع، دانش آموزان نباید فقط آن طور که معلم می خواهد، فکر کنند.

معلم همچنین در مواجهه با تفسیر یافته های غلط، نباید فوراً "نتایج غلط را رد کند و خود مستقیماً پاسخ صحیح را ارائه دهد بلکه باید با طرح پرسش های مناسب، دانش آموزان را به سمت نتایج صحیح هدایت کند

معلم باید در تفسیر یافته هایی که دانش آموزان ارائه می دهند، به اختلاف سطح آنها در کلاس و نیز اختلاف آنها در پایه های تحصیلی توجه کند.

طراحی تحقیق

به معنی درگیر شدن در مراحل یک مسئله به منظور یافتن پاسخ پرسش است.

مهارت طراحی تحقیق مستلزم به کارگیری همه ی مهارت های دیگر است.

گاهی یافتن مسئله از حل آن مهمتر است. پس دانش آموزان باید نسبت به محیط اطراف خود و مسائل آن حساس باشند.

مراحل پنج گانه ی طراحی تحقیق عبارت اند از:

۱- فهم دقیق مسئله

۲- جمع آوری اطلاعات درباره ی موضوع

۳- پیش بینی یک یا چند راه حل

۴- آزمودن راه حل یا راه حل ها

۵- نتیجه گیری و تفسیر نتایج

توجه جدی به کنترل متغیرها یکی از ملاک های اعتبار یا عدم اعتبار نتایج یک تحقیق است.

کنترل متغیرها یعنی توجه به اینکه در یک تحقیق، چه عواملی را باید ثابت نگه داریم و چه عواملی را باید تغییر دهیم. در هر

بار انجام آزمایش، تنها باید یکی از عوامل موثر در مسئله را تغییر داد و به نتیجه آن توجه کرد.

معلم در ترغیب دانش آموزان و ایجاد انگیزه در آنان برای مواجهه با مسائل اطراف و حل آنها نقش مهمی دارد. نکته آخر این

که در ارائه ی مسائل به دانش آموزان، باید به سن و سطح توانایی های جسم و ذهنی آنها توجه داشت.

تلفیق چگونه صورت میگیرد؟

دروس و مضامین برنامه درسی مطالعات اجتماعی از مفاهیم کلیدی دو یا چند حوزه درسی بهره میگیرد و به این ترتیب

«تلفیق» اتفاق میافتد. برای مثال در این کتاب بحث مربوط به سفری به کربلا ۱۱ توجه به شرایط جغرافیایی کشور عراق از

حوزه مکان و فضا صحبت میکنیم اما بعد که بحث تاریخی واقعه عاشورا را مطرح میکنیم وارد حوزه زمان، تداوم و تغییر یا

تاریخ میشویم و وقتی از آداب زیارت و شرح سفر مطالبی را مطرح میکنیم وارد حوزه نظام اجتماعی می شویم.

نکته: پدیده تلفیق یک طیف یا پیوستار است و همیشه درجاتی از تلفیق از ضعیف تا گسترده و شدید وجود دارد. در تلفیق

های گسترده، مرزهای رشته ها کاملاً در یکدیگر محو و ادغام شدهاند.

مهارتها

در برنامه درسی مطالعات اجتماعی فرایند کاوشگری محیطی و اجتماعی و پرورش مهارتها در قالب پنج حوزه تغییر می کند.

این پنج حوزه عبارتند از:

۱- کاوش و بررسی

۲- مشارکت

۳- برقراری ارتباط

۴- خلاقیت؛

۵- واکنش شخصی و اظهارنظر

کاوش و بررسی:

در این حوزه، مهارت هایی چون تفکر، طرح سوالات روشن و واضح درباره موضوعات محیطی و اجتماعی، شناسایی موضوع، شناسایی منابع اطلاعات، پرس و جو، ثبت اطلاعات از منابع اولیه و ثانویه، بررسی و تجزیه و تحلیل مدارک و شواهد، مقایسه و طبقه بندی اطلاعات، خواندن نمودار و عکس، تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری پرورش می یابد.

نگرش های ضروری

ارزش ها در آموزش و پرورش اهمیت بسیار زیادی دارند. در واقع، آموزش را باید وسیله ای برای نیل به ارزش ها دانست. اگر ما بتوانیم تمامی سواد علمی مورد نیاز هر فرد را در اختیار او بگذاریم اما شخصیت و نگرش هایش را در مسیر درست قرار ندهیم، هیچ مشکلی از مشکلات جهان امروز حل نخواهد شد؛ بنابراین، باید در کنار دانش پایه و مهارت ها، به هدف های نگرشی نیز توجه کامل داشته باشیم. البته بیشتر هدف های نگرشی جنبه ی عمومی دارند و خاص درس تعلیمات اجتماعی نیستند.

بسیاری از هدف های نگرشی در زمره ی هدف های مشترک آموزش علوم در همه کشورها قرار می گیرند. شاید بتوان گفت که شعار «جهانی فکر کنید و منطقه ای عمل کنید»، حتی در عرصه ی تدوین هدف های آموزشی نیز معنا یافته است. هدف هایی مانند توجه به قانونمندی و نظم موجود در پدیده های طبیعت و پی بردن به وجود خالق آنها، قدردانی از مواهب طبیعی به عنوان نعمت های الهی، تمایل به همکاری گروهی، صبر و حوصله، مسئولیت پذیری، درستکاری و راستگویی، تصمیم گیری مسئولانه، احترام گذاشتن به عقاید دیگران، اعتماد به نفس، انعطاف پذیری در اندیشیدن، دوری از تعصب نابجا، تمایل به یادگیری، کنجکاوی، علاقه مندی به کار و تلاش، حساسیت نسبت به حفظ بهداشت جسم و حفظ محیط زیست، میل به صرفه جویی در عصر ماده و انرژی و دارا بودن تفکر نقاد و خلاق، هدف های مهم نگرشی اند. نگرش به معنای تمایل به اقدام در مسیری معین است. نگرش های ما باورهای عمیقی هستند که در اندیشه ی ما جای گرفته اند.

ما باید کودکان را برای زندگی فردا که قطعا با زندگی امروز تفاوت دارد، آماده کنیم. اطلاعات بی شمار امروز شاید به کار نسل فردا نیاید اما چیزی که اساس ذهن، فکر و رفتار انسان را می سازد، نگرش اوست. در گذشته های دور و تا چند دهه پیش،

هدف آموزش علوم، تنها دانایی بود اما پس از مدتی به توانایی هم توجه شد و امروزه، علاوه بر دانستنی‌ها و مهارت‌ها، به نگرش‌ها نیز به عنوان جزئی مکمل و ضروری پرداخته می‌شود.

پس از پایان دوران تحصیل، احتمال دارد بسیاری از مطالب درسی فراموش شوند اما نگرش‌ها، چون در اعماق وجود ما جای دارند- تا پایان عمر باقی می‌مانند.

اهمیت نگرش‌ها از دانستنی‌ها و مهارت‌ها بیشتر است. ما درصدد ایجاد و تقویت نگرش‌های خاص در دانش‌آموزان هستیم.

نگرش‌ها، نوع نگاه و عملکرد ما را نسبت به افراد و محیط پیرامونمان تعیین می‌کنند. همچنین دانش‌آموزان را وامی‌دارند تا در شرایط پیش‌بینی نشده، به طرز خاصی عمل کنند، به گونه‌ی معینی سخن بگویند، از برخی چیزها به وجود آیند و از بعضی چیزها ناراحت و حتی متنفر شوند.

برخی از نگرش‌ها

تصمیم‌گیری مسئولانه، احترام گذاشتن به عقاید دیگران، اعتماد به نفس، انعطاف‌پذیری در اندیشه و عمل، و دوری از تنگ‌نظری و تعصب، از نگرش‌های پایه هستند که در کلیه درس‌ها وجود دارند. گروهی از نگرش‌ها به شخصیت انسان‌ها مربوط می‌شوند؛ هم‌چون: کنجکاوی، خلاقیت و علاقه به یادگیری. این نگرش‌ها که تا پایان عمر هم در انسان باقی می‌مانند، باعث می‌شوند که انسان همواره یادگیرنده باقی بماند.

تمایل به یادگیری و کنجکاوی نسبت به مسائل محیطی و اجتماعی و رعایت نکات ایمنی از جمله نگرش‌های عمومی هستند و باید در همه‌ی درس‌ها گنجانده شوند.

نگرش‌ها را می‌توان در همه‌ی نقاط مدرسه آموزش داد. برای ایجاد یک نگرش در دانش‌آموزان، معلم خود باید به آن نگرش رسیده باشد.

دانش‌آموز باید نقش خود و نقش مدرسه را بشناسد؛ یعنی بداند و معتقد شود که خود می‌تواند یاد بگیرد و از این راه خود را پررنگ کند. او همچنین باید مدرسه را جایی بداند که می‌تواند در آن یادگیری بهتری داشته باشد.

دانش‌آموز باید بداند که از خود چه انتظاری دارد و خود را چگونه فردی می‌بیند و مدرسه را چگونه جایی می‌داند. آیا مدرسه را محیطی برای یادگیری، رشد و تبدیل شدن به فردی داناتر و تواناتر می‌داند یا محلی برای حفظ کردن و به خاطر سپردن و طبیعتاً از خاطر بردن بسیاری از محفوظات؟

می‌داند یا محلی برای حفظ کردن و به خاطر سپردن و طبیعت از خاطر بردن بسیاری از محفوظات؟

در درس تعلیمات اجتماعی یک سلسله نگرش‌های خاص هم وجود دارد که در هر موضوع درسی به خصوص باید گنجانده شوند. نگرش دیگری که به تعلیمات اجتماعی اختصاص دارد، نگاه دانش آموز به علم است؛ طرز نگرش او نسبت به اهمیت علم و اثرگذاری آن بر زندگی! آیا نگرش مثبتی به علم دارد یا به علم بدبین است و فکر می‌کند که علم نمی‌تواند مشکلات زندگی را حل کند؟

در درس تعلیمات اجتماعی یک سلسله نگرش‌های خاص هم وجود دارد که در هر موضوع درسی به خصوص باید گنجانده شوند. نگرش دیگری که به تعلیمات اجتماعی اختصاص دارد، نگاه دانش آموز به علم است؛ طرز نگرش او نسبت به اهمیت علم و اثرگذاری آن بر زندگی! آیا نگرش مثبتی به علم دارد یا به علم بدبین است و فکر می‌کند که علم نمی‌تواند مشکلات زندگی را حل کند؟

نگرش مهم دیگر نگرش‌ها به نحوه تفکر و اندیشیدن دانش آموزان مربوط می‌شوند؛ مثلاً تفکر نقاد، تفکر منطقی، ارج گذاری به شواهد و یافته‌ها و ... دانش آموزان باید یاد بگیرند که رد هر مطلب یا اثبات آن به دلیل احتیاج دارد.

ما باید پایه‌ی درست استدلال را در کودکان پی‌ریزی کنیم. آنها باید محتاطانه، دقیق و مستدل نتیجه‌گیری کنند و تا زمانی که بررسی‌های لازم را انجام نداده‌اند، در مورد هیچ موضوعی حکمی صادر نکنند. تفکر نقاد نیز یکی از مهم‌ترین نگرش‌های مثبت است. با ایجاد تفکر نقاد باید دانش آموزان را وادار کرد تا هنگام نتیجه‌گیری، دلایل پدیده‌ی مورد مطالعه را به طور مستدل و با دقت توضیح دهند و نظریات خود را برای قبول یا رد موضوع، با دقت کافی بیان کنند.

نگرش مهم دیگر، ایجاد آمادگی برای پذیرش عدم قطعیت است.

در مطالعات اجتماعی درباره‌ی هیچ عقیده‌ای تعصب خاصی نداریم و همواره برای پذیرش تکامل، تحول و بهبود در مطالعات اجتماعی آماده‌ایم. با توجه به مطالب گفته‌شده، نقش معلم در ایجاد و پرورش نگرش‌های مثبت چیست؟ نگرش‌ها باورهای انسان‌ها هستند و این باورها را نمی‌توان به آنها تحمیل کرد.

همانا باید شرایطی ایجاد کنند تا دانش آموزان، خود به این باورها برسند. در محیط سرشار از امرونهی، نگرشی ایجاد نمی‌شود؛ نگرش‌ها هنگام آزادی عمل و انتخاب شکل می‌گیرند. هم‌چنین، نگرش‌ها صرفاً در مدرسه آموزش داده نمی‌شوند بلکه جامعه، خانواده، گروه دوستان، فامیل، کوچه و خیابان و همه‌ی رسانه‌های کشور در ایجاد نگرش‌ها اثر گذارند و چه بسا، نسبت به مدرسه اثرگذاری بیشتری دارند.

هر چند برای آموزش مستقیم نگرش ها راهی وجود ندارد و نگرش ها در لحظه لحظه ی زندگی پرورش می یابند اما برای ایجاد و پرورش همین نگرش های مناسب می توان در فرصت های مناسب توجه دانش آموزان را به آثار مثبت علم و دانش در زندگی انسان جلب کرد.

برقراری ارتباط:

برقراری ارتباط عبارت است از مهارت انتقال و بیان ایده ها و اطلاعات به شکل های مختلف گفتاری، شنیداری و سایر موارد. در این حوزه، خواندن، گوش کردن، نگاه کردن، بیان کردن موثر، بیان نظرهای مخالف و برقراری ارتباط با دیگران قرار میگیرد. برقراری ارتباط، همچنین ایجاد ارتباط بین عناصر یک رویداد، فهم و شرح روابط علت و معلولی، برقراری ارتباط میان گذشته، حال و آینده، فهم توالی موضوعات و نمایش دادهها را شامل میشود. این برقراری ارتباط در قلمرو ارتباط با پدیده ها، عناصر و منابع اطلاعاتی قرار می گیرد.

خالقیت:

در این حوزه، مهارتهای کاربرد دانش و اطلاعات و مهارتها در الگوها و موقعیتهای جدید توسعه و بسط آموخته ها، پاسخگویی به مسائل و موقعیتهای غیر منتظره، طراحی و تولید محصولات یا راهبردهای جدید، ابداع روشهای جدید، پیشنهاد دادن، تجسم و پیشبینی کردن تقویت میشود.

واکنش شخصی و اظهار نظر:

در این قلمرو دانش آموزان از خود ارادهای برای بازشناسی و بررسی موضوعات بر مبنای استنباط خویش نشان میدهند. مهارتهای نگریستن، بازشناسی و نقد و بررسی موضوع بر مبنای تلقی خویش، نگریستن به موضوع با استنباط و باورهای خود، بیان احساس خویش، ترجیح دادن و... در این حوزه قرار میگیرد.

* نکته: شایان ذکر است که برخی از فعالیتهای طراحی شده برای دانش آموزان می توانند چند منظوره باشند و دو یا سه یا چند حوزه از حوزه های ذکر شده را پوشش دهند. بنابراین الزاما هر یک از فعالیتهای تنها به پرورش یکی از مهارتها نمیردازد.

از طریق برنامه درسی مطالعات اجتماعی میتوان به پرورش و تقویت مهارت‌هایی که اولویتها و صلاحیت‌های مشترک سایر حوزه‌های یادگیری محسوب می‌شوند، توجه نمود. برخی از این مهارتها عبارتند از: مهارتهای سواد خواندن، مهارتهای حسابی و عددی، مهارتهای IT از طریق به کارگیری نرم افزارهای رایانه ای، مهارتهای هنری و...

مهارتهای زندگی

در برنامه درسی مطالعات اجتماعی، و پرورش آداب و مهارتهای زندگی « جایگاه بسیار خاصی دارد. اگرچه آداب و مهارتهای زندگی حوزه بسیار گسترده‌ای است که اهداف آموزشی آن از طریق کل حوزه‌ها و دروس مختلف، محقق میشود، اما درس مطالعات اجتماعی به دلیل ماهیت خود، توان بالقوه و قابل ملاحظه‌ای برای پرداختن به مهارتهای فردی، اجتماعی و شهروندی دارد.

لذا باید همواره بین مطالب و محتوا با زندگی روزمره دانش‌آموزان پیوند برقرار شود و دانش‌آموزان باید بتوانند از درس مطالعات اجتماعی در جهت ارتقای مهارتهای زندگی کمک بگیرند و این درس قصد دارد تا به آنها کمک کند تا در زندگی خود عملکرد موثرتر و کارایی داشته باشند. لذا در فرایندهای تدریس و ارزشیابی، یکی از اهداف مهم این درس یعنی آموزش مهارتهای زندگی را به طور جدی مدنظر قرار دهید. در این چارچوب، حتی آموزش مفاهیم جغرافیایی، تاریخی و اجتماعی و مدنی نیز در راستای تحقق سواد جغرافیایی و تاریخی و آنچه که برای زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموز به کار می‌آید، معنا و مفهوم می‌یابد.

اخلاق

در برنامه درسی مطالعات اجتماعی آموزش اخلاق جایگاه خاصی دارد.

با توجه به اینکه «اخلاق» یکی از پنج عنصر مهم در برنامه درسی ملی ذکر گردیده است، این برنامه سعی میکند که در سازماندهی محتوا، جهت‌گیری‌های اخلاقی و ارزشی به عنوان محور مهم آموزش مورد توجه قرار بگیرد لذا از شما معلمان عزیز نیز انتظار میرود که به مقوله «اخلاق و ارزشها» در فرایند یاددهی یادگیری بهای لازم را بدهید تا این درس به شیوه سنتی فقط به انتقال اطلاعات تاریخی و جغرافیایی و به انباشتن ذهن دانش‌آموزان از داده‌ها و دانستنیها نپردازد و تغییر در نگرشها و باورها و مجهز شدن بچه‌ها به اخلاق در کانون توجه قرار بگیرد.

در این درس، چهار گروه عمده ارزشها مدنظر است:

عدالت جویی: تمایل به برقراری عدالت در جامعه و ظلم ستیزی در سطوح مختلف، محلی، ملی و جهانی.

مسئولیت پذیری و حق طلبی: شناخت حقوق و تکالیف فردی و اجتماعی و تمایل به احقاق حق در سطوح مختلف.

تعاون: داشتن تمایل و علاقه به همکاری و مشارکت در سطوح مختلف اجتماعی توأم با احسان و رافت نسبت به هموعان.

میهن دوستی: علاقه مندی به کشور ایران و پیشرفت و آبادانی آن و احساس تعلق و افتخار نسبت به میهن اسلامی.

نکته: باید توجه کرد که هر گروه از ارزشهای فوق، تعداد زیادی از ارزشها را در خود جای میدهد برای مثال حق طلبی و مسئولیت پذیری شامل رعایت حقوق دیگران، دفاع از مظلوم، شهادت به حق، فداکاری، امر به معروف و نهی از منکر، پایبندی به قانون و نظایر آن را دربردارد. بعلاوه بسیاری از مفاهیم در حوزه دانستنیها و مهارتهای برنامه نیز، عین آموزش ارزشها است و به توسعه آنها پرداخت.

با توجه به اهمیت و جایگاه اخلاق و ارزشها در برنامه درسی مطالعات اجتماعی، شایسته است شما معلمان عزیز با روشهای آموزش این مقوله ها نیز آشنایی کافی داشته باشید.

معلم مطالعات اجتماعی باید چه صلاحیت هایی داشته باشد؟

همانطور که گفته شد درس مطالعات اجتماعی نقش مهمی در تربیت اجتماعی فراگیران به عهده دارد و در این زمینه صلاحیتهای و شایستگی هایی که معلم مطالعات اجتماعی باید واجد آن باشد، اهمیت زیادی دارد.

نخست آنکه معلم درس مطالعات اجتماعی نیز مانند سایر دروس باید هم صلاحیتهای عام حرفه ای یعنی تسلط به دانش و اطلاعات تخصصی موضوع تدریس، توانایی و مهارت در امر تدریس و اداره کلاس و هم صلاحیتهای عاطفی یعنی علاقه به امر تعلیم و تربیت دانش آموزان را داشته باشد.

با این حال، معلم مطالعات اجتماعی به دلیل رویکرد و ماهیت این درس، علاوه بر صلاحیت عمومی باید الگوی موثر و کارآمد تربیت اجتماعی باشد. در این زمینه، فضای حاکم بر روابط متقابل عاطفی میان معلم و دانش آموزان از یک سو و دانش آموزان با یکدیگر در کلاس درس مطالعات اجتماعی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

الگو بودن: معلم الگوی دانش آموزان است و آنچه در شخصیت معلم جلوه دارد در وجود دانش آموزان نیز جلوه گر میشود؛ بر همین اساس، معلم مطالعات اجتماعی نمونه عینی ارزشها، صلاحیتهای اجتماعی برای دانش آموزان است.

* معلم مطالعات اجتماعی فردی است مسئول و متعهد، قانونگرا، علاقمند به پیشرفت کشور خود، منظم، اهل مطالعه و تحقیق، صاحب تفکر، خلاق و نقاد، با روحیه و با نشاط و پایبند به ارزشها و اخلاق اسلامی. برای مثال، معلم نامنظم یا بی اعتنا به قانون نمی تواند نظم و قانون گرایی را در دانش آموزان تقویت کند یا معلمی که نسبت به آینده حس بی اعتمادی و ناامیدی دارد، این احساسات خود را نسبت به آینده یا پیشرفت جامعه خود، به دانش آموزان منتقل میکند.

* معلم مطالعات اجتماعی به عنوان الگوی عملی بچه ها، باید رفتار و گفتار مناسب و همسویی داشته باشد تا از آثار سوء دوگانگی در رفتار و گفتار و نتایج معکوس این امر جلوگیری شود.

* برقراری ارتباط موثر با دانش آموزان در فرایند آموزش: معلم مطالعات اجتماعی باید در روابط خود با دانش آموزان آنچنان موثر و سازنده عمل کند که آثار آن در شخصیت و نگرش دانش آموز و حتی روابط و یا خانواده و گروه همسالانش نیز متجلی شود. نخست، معلم باید به کرامات انسانی و ارزش شخصیت هر یک از دانش آموزان احترام بگذارد و به این نکته که همه آنها دارای استعداد و توان شدید رشدند، معتقد باشد.

* معلم مطالعات اجتماعی باید در روابط خود با دانش آموزان به گونه ای موثر و سازنده عمل کند که آثار آن به خوبی در روابط میان دانش آموزان با خانواده، گروه همسالان و غیره متجلی شود.

* معلم درس مطالعات اجتماعی باید نقش اوضاع و احوال فرهنگی و جغرافیایی محل زندگی دانش آموزان را برای طرح مباحث مختلف در نظر بگیرد و بر این اساس، به فهماندن مطالب اقدام کند. توجه به تفاوت‌های فردی و مشکلات خاص کودکان به ویژه برای معلم این درس، ضروری است،

ایجاد رابطه موثر بین دانش آموزان :

معلم درس مطالعات اجتماعی باید علاوه بر برقراری رابطه مناسب و موثر با دانش آموزان ، ارتباطات مفید و موثر میان آنها با یکدیگر را تقویت کند. معلم با توجه به ماهیت درس مطالعات اجتماعی و فعالیتها و مهارتهای مربوط به آن، تمرین زندگی اجتماعی را در محیط مدرسه پایه ریزی کرده و با اتخاذ شیوه های مناسب هنگام کارهای گروهی، موانع موجود در راه ارتباط موثر در گروه همسالان را از میان بر میدارد و روابط دوستانه و همکاری و مسئولیت پذیری را در بین بچهها تقویت میکند.

به روز بودن و مطالعه مستمر:

درس مطالعات اجتماعی بنا به ماهیت خود با مسائل و موضوعات اجتماعی سروکار دارد و این امر بطور مداوم تغییر و تحول می‌یابد؛ اخبار و گزارشهای روزمره، تحولات مربوط به دیدگاه‌ها و نگرشها، تغییرات محیطی، تصمیم‌گیریهای سیاسی اقتصادی و تغییرات اجتماعی که عموماً در مطبوعات و نشریات انعکاس می‌یابد.

بسته آموزشی درس مطالعات اجتماعی

امروزه در بین صاحب نظران آموزش و پرورش توجه خاص به مواد آموزشی مختلف در قالب بسته آموزشی افزایش یافته است و یکی از سیاستهای متولیان آموزش و پرورش در تولید برنامه‌های جدید درسی نیز توجه به اجزا و عناصر بسته آموزشی است. بسته آموزشی میتواند مجموعه‌ای از نرم افزارها) راهبردها، تکالیف، آزمون‌ها و... (و سخت افزارها) رسانه‌ها، وسایل، تجهیزات، منابع و... باشد که با توجه به اهداف یاددهی یادگیری برنامه درسی سازماندهی شود.

برخی از صاحب نظران اجزای بسته آموزشی را با توجه به نقشی که ایفا میکنند به دو گروه منابع اصلی و منابع تکمیلی تقسیم بندی کرده‌اند. منابع اصلی شامل موارد زیر است.

* کتاب درسی دانش آموز

* کتاب کار دانش آموز

* کتاب راهنمای معلم

* کتاب ارزشیابی

از منابع تکمیلی می‌توان منابع چاپی کتابهای آموزشی و داستانی، مجله‌ها، کارتهای آموزشی، اطلسها و کتابهای مرجع و...، منابع ابزاری معلم، ویدئو، DVD، آلبوم‌های عکس و اسلاید، نقشه، صوتی و... (و منابع رایانه‌ای) سی دی‌های تست و تمرین، وب سایت‌های مربوط به موضوع و... را مثال زد.

نکته: شما میتوانید اطلسها و نقشه‌های جغرافیایی مورد نیاز در قطع دیواری را فهرست کنید و از مدرسه بخواهید که آنها را خریداری کنند و در اختیار کلاس قرار دهند و یا کتابهای آموزشی متناسب با سطح مخاطبان را بخرند و در کتابخانه مدرسه نگهداری کنند تا دانش آموزان در فعالیتهای کاوشگری بتوانند از آنها استفاده کنند.

نکته دیگری که باید به آن توجه کنیم این است که در انجام تحقیقات باید دانش آموزان را به اندازه کافی راهنمایی کنیم و منابع را به آنها معرفی و در اختیارشان قرار دهیم.

ساختار و محتوای کتاب درسی

کتاب درسی مطالعات اجتماعی پایه پنجم شامل ۵ فصل و ۲۲ درس است. به عبارت دیگر هر فصل از تعدادی درس تشکیل شده است و همانطور که ملاحظه کرده اید موضوعات آن مرتبط است.

۱- زندگی با دیگران

۲- سرزمین ما

۳- زندگی در نواحی دیگر جهان

۴- زیارت مکانهای مقدس

۵- ایران بعد از اسلام

از تفاوت‌های این کتاب با کتابهای قبل میتوان به دو مورد اشاره کرد.

* تاریخ اسلام در قالب داستان ارائه شده که طبق تجربیات سال قبل روایت حوادث تاریخی به صورت داستان مورد علاقه دانش آموزان بود.

* امسال مطالب کشورهای همسایه گسترده تر از سالهای پیش مطرح شده و انواع بازیها، صنایع دستی، غذا و سایر جلوه های فرهنگی کشورها معرفی شده است.

اما نکته مهم اینجاست که دانش آموزان از این بخش کتاب فقط برای انجام فعالیتهای کاربرگه و فعالیتهای کلاسی بهره می گیرند و لزومی به حفظ کردن مطالب نیست و به عبارت دیگر این مطالب تدریس میشوند اما مورد آزمون کتبی قرار نمی گیرند و هدف این است که دانش آموزان با مطالعه ویژگیهای طبیعی و انسانی کشورها بتوانند فعالیت هایی را انجام دهند و اطلاعات را تجزیه و تحلیل کنند.

روی هر جلد هر فصل از کتاب درسی، یک تصویر مرتبط با موضوع وجود دارد که خود می‌تواند انگیزه‌ای برای شروع درس باشد. به طور کلی با توجه به رویکرد کاوشگری کتاب، بهتر است در شروع کلاس معلم با طراحی فعالیتی، فضای طرح سوال و پرسش در کلاس پدید بیاورد.

متن هر درس شامل محتوای نوشتاری و محتوای تصویری است. محتوای تصویری (عکس، نقشه، نمودار، کاریکاتور، نقاشی و...) (همراه با متن نوشتاری، موضوع مورد نظر را قابل درک و فهم می‌سازد. لذا محتوای تصویری از محتوای نوشتاری جدا نیست و در فرایند تدریس باید نمودارها، نقشه‌ها، عکسها و... توسط دانش‌آموزان مشاهده و بررسی شود.

برای هر فصل، فعالیت‌های نظام‌دار طراحی شده است. به طوری که انجام هر فعالیت توسط دانش‌آموزان، آنها را یادگیری مطالب مرحله بعد آماده کند.

بخش عمده‌ای از فعالیت‌های کتاب باید در حین فرایند یاددهی یادگیری انجام شوند. البته برخی فعالیت‌ها نیز برای خارج از کلاس طراحی شده است و انجام آنها به زمان بیشتر نیاز دارد. اگرچه جمع‌بندی و ارائه آن فعالیت باید در کلاس مدنظر قرار گیرد. به طور کلی فعالیت‌ها به گونه‌ای طراحی شده است که در هر فصل هر پنج بخش مهارت‌های کاوشگری ذکر شده در صفحات قبل، حتماً مورد نظر قرار بگیرد.

کاربرگه‌ها: در پایان کتاب درسی کاربرگه‌های فعالیت (کتاب کار) وجود دارد. در این کاربرگه‌ها، فعالیت‌های متنوعی طراحی شده است (تکمیل جدول، مصاحبه، نقشه خوانی، گفتگو، خط‌زمان). این کاربرگه‌ها مازاد بر کتاب و به عنوان برنامه اضافی نیستند بلکه بخشی از محتوای کتاب درسی محسوب می‌شوند و کتاب با آنها تکمیل می‌شود. به طوری که به انجام فعالیت هر یک از کاربرگه‌ها، در متن کتاب درسی ارجاع داده شده است.

نکته: اغلب کاربرگه‌های فعالیت در فرایند تدریس و در کلاس درس اجرا می‌شوند. البته برخی از آنها نظیر جمع‌آوری عکس و چسباندن در جای مخصوص، یا پرس و جو و... که به زمان بیشتری برای انجام نیاز دارند مخصوص خارج از کلاس هستند. نکته: تمرین‌های کاربرگ‌ها طوری طراحی شده است که دانش و شناخت و مهارت‌های دانش‌آموزان را توسعه می‌دهد و آنها را به تالش و پویایی وامیدارد. به دانش‌آموزان انگیزه می‌بخشد و به عبارت دیگری بخشی از محتوای آموزشی است که به تکمیل، تثبیت یا تعمیق یادگیری کمک می‌کند.

نکته: تمرینهای کاربرگ‌ها در ارزشیابی آموخته‌های دانش‌آموزان نیز ابزاری مناسب به شمار می‌آید. پیشنهاد میشود که آنها در ابتدای سال یک کپی از کاربرگ‌ها تهیه کنند و پس از انجام فعالیت روی کاربرگ کپی شده، آن را به معلم تحویل دهد تا در پوشه کار گذاشته شود.

* نکته: شکل نهایی محتوا، امیزهای از محتوای کتاب درسی و کتاب کار، سایر اجزای عناصر بسته آموزشی (فیلم، اسلاید، بازدید علمی و...) اشکال سازماندهی مجدد و انطباق محتوا با شرایط و زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و جغرافیایی هر منطقه است و معلم است که با فراهم آوردن امکانات و طراحی فعالیتهای مناسب این انطباق و تحقق اهداف را میسر میسازد.

* نکته: برای آموزش محتوای این کتاب، نیازی به استفاده از کتابهای تست و تمرین و پرسش و پاسخهای متداول موجود در بازار نیست. توجه کنید که محتوای این کتاب فعالیت محور است یعنی دانشها، مهارتها و نگرشها از طریق انجام فعالیتهای توسط دانش‌آموزان، آموخته می‌شود. با توجه به تعداد و تنوع فعالیتهای در کتاب درسی و وجود کاربرگ‌ها در انتهای کتاب، از شما معلم عزیز درخواست میشود از استفاده از کتابهای تست و تمرین که جریان فعالیتهای آموزشی را به سوی سوال و جوابهای کلیشه‌ای منحرف میکنند، خودداری نمایید.

اهداف کلی برنامه درسی مطالعات اجتماعی در دوره آموزشی عمومی (ابتدایی متوسطه اول)

انتظار می‌رود دانش‌آموزان در پایان دوره آموزش عمومی

الف) در قلمرو شناخت و علم

۱- علل و عوامل دخیل در دگرگونیها و تغییرات منابع، مکانها، فعالیتهای اقتصادی و نظامهای اجتماعی را در طی زمان درک کنند. (زمان، تداوم و تغییر)

۲- از تغییر و تحولات و تداوم در زندگی اجتماعی و برخی رویدادهای مهم تاریخی قبل و بعد از اسلام در ایران آگاه شوند و روابط علت و معلولی رویدادها را دریابند. (زمان، تداوم و تغییر)

۳- با چگونگی روابط متقابل جوامع انسانی با محیط‌های طبیعی و تنوع شیوه‌های زندگی در سطوح مختلف (محلی تا ملی، قاره‌ای و جهانی) آشنا شوند و الگوهای پراکندگی پدیده‌ها و سیستمهای طبیعی و انسانی را در این سطوح درک کنند. (فضا و مکان)

- ۴- با برخی منابع، استعدادها و توانها و قابلیت‌های محیطی و انسانی کشور برای توسعه پیشرفت آشنا شوند و ضرورت و اهمیت حفاظت از محیط را در سطوح مختلف درک کنند. (فضا و مکان)
- ۵- حقوق و مسئولیت‌های فردی و اجتماعی را در محیط‌های مختلف (خانواده، مدرسه، محله، شهر و روستا، کشور، جهان) بشناسند. (نظام اجتماعی)
- ۶- ساختار، کارکرد و نحوه برقراری ارتباط مناسب را با برخی نهادها، موسسات و سازمانهایی که در تامین انواع نیازهای فردی و اجتماعی (از خانواده و مدرسه تا نهادهای اداره کننده جامعه نظیر قوای سه گانه و حکومت) نقش دارند، بشناسند. (نظام اجتماعی)
- ۷- میراث فرهنگی به جای مانده از دوره های تاریخی قبل و بعد از اسلام در ایران (آداب و سنن و آثار هنری معماری، مفاخر و شخصیت‌های علمی، فرهنگی، مذهبی و...) را بشناسند. (فرهنگ و هویت)
- ۸- عناصر و مولفه های هویت (تعلق و تعهد در سطوح مختلف: تعلق به فرهنگ بومی و محلی تا فرهنگ اسلامی ایرانی و تعهد و احساس مسئولیت تا مقیاس جهانی) را درک کنند. (فرهنگ و هویت)
- ۹- اهمیت منابع و نقش آنها را در تامین نیازها بشناسند و برخی شیوه های حفاظت و بهره برداری مطلوب از آنها را بدانند. (منابع و فعالیتهای اقتصادی)

ایران عرضه

مرجع نمونه سوالات

آزمون های استخدامی سراسری

به همراه پاسخنامه تشریحی

خدمات ایران عرضه:

- ارائه اصل سوالات آزمون های استخدامی
- پاسخنامه های تشریحی سوالات
- جزوات و درسنامه های آموزشی

برای تهیه بسته سوالات استخدامی راهنمای معلم مطالعات اجتماعی با پاسخنامه تشریحی، **اینجا** بزنید.

همچنین جهت مشاهده آخرین اخبار استخدامی آموزش و پرورش، **اینجا** بزنید.

@iranarze